

БЕСНИЛО (Рабиес)

Беснило је фатално обољење првенствено дивљих и домаћих животиња, које се преноси на друге животиње и људе преко пљувачке заражене животиње, најчешће уједом.

Беснило је неизлечиво и увек се завршава смрћу. Процењује се да од беснила годишње умире око 55.000 људи широм света.

Симптоми код заражених животиња су: промена понашања, слинављење, чудно завијање, укоченост задњег дела тела, парализа и угинуће. Код човека почетак болести је праћен осећајем страха, главобољом, фебрилношћу, малаксалошћу. Болест напредује до парезе или парализе, грч мишића за гутање узрокује страх од воде, а затим следе делиријум и конвулзије. Смрт наступа услед парализе дисајне мускулатуре. Најопаснији су уједи на врату и глави због тога што су ови делови тела богато инервисани, тј. садрже обиље нервних влакана путем којих се вирус беснила шири.

Агенс. Узрочник беснила је вирус *Rhabdovirus* из рода *Lyssavirus* који се увек налази у нервном ткиву и пљувачки заражене животиње.

Распрострањеност. Беснило се јавља широм света, са око 55.000 умрлих годишње од којих су скоро сви из земаља у развоју. Изузетак су неке острвске земље – Јапан, Аустралија, Велика Британија, Португал, Кипар и скандинавске земље у којима се беснило не региструје. У Африци и Азији резервоар вируса су пси и мачке који преносе беснило на човека изазивајући урбано беснило. У Јужној и Средњој Америци важну улогу у преношењу беснила на људе и домаће животиње (углавном говеда) има слепи миш (вампири). У Северној Америци и већини европских земаља је типично силватично беснило (шумско беснило), а главни резервоар су творови (Северна Америка), риђи коњ и лисица (Европа). У Србији нема хуманог беснила, а последњи случај хуманог беснила код нас регистрован је 1980. године на Косову.

Резервоар. Резервоар заразе су одређене врсте сисара, пре свега месоједи и то углавном пси, лисице, вукови, слепи мишеви. Зечеви, пацови и мишеви се врло ретко инфицирају, а њихови уједи врло ретко захтевају спровођење профилаксе беснила (у зависности од епизоотиолошких околности), тако да немају значајну улогу у епидемиологији ове болести. Ширење вируса беснила на домаће животиње се одвија најчешће преко мачака.

Начин преношења. Беснило се преноси преко саливе (пљувачке) заражене животиње у којој се налазе вируси. Вируси у контаминираној пљувачки бесних животиња преносе се уједом или огреботином, а врло ретко преко повреда на кожи или преко слузокоже. Преношење ваздушним путем могуће је у лабораторијским условима или у јазбинама слепих мишева, али се то врло ретко догађа. Сасвим мала опасност постоји од преношења беснила преко предмета који су контаминирани зараженом пљувачком.

Инкубација. Обично износи око 3–8 недеља, а зависи од озбиљности ране, њене локализације у односу на густину нервног ткива и њене удаљености од мозга, количине унетог вируса, заштите коју је пружала одећа.

Период заразности. Код паса и мачака обично 3–7 дана пре појаве клиничких знакова и све време трајања болести.

Осетљивост и отпорност. Сви сисари су осетљиви у различитој мери. Човек је отпорнији на инфекцију од многих животињских врста.